

**MODERNIZATION OF PRIMARY
EDUCATION IN THE OTTOMAN
STATE AND THE JEWS OF
TURKEY**

Author

Dr. Oğuz KALAFAT

© Copyright 2022

Printing, broadcasting and sales rights of this book are reserved to Academician Bookstore House Inc. All or parts of this book may not be reproduced, printed or distributed by any means mechanical, electronic, photocopying, magnetic paper and/or other methods without prior written permission of the publisher. Tables, figures and graphics cannot be used for commercial purposes without permission. This book is sold with banderol of Republic of Turkey Ministry of Culture.

ISBN

978-625-8399-11-0

Book Title

Modernization of Primary Education in the
Ottoman State and the Jews of Turkey

Author

Oğuz KALAFAT

Publishing Coordinator

Yasin DİLMEN

Page and Cover Design

Typesetting and Cover Design
by Akademisyen

Publisher Certificate Number

47518

Printing and Binding

Printing press Vadi

Bisac Code

HIS022000

DOI

10.37609/akya.1169

GENERAL DISTRIBUTION

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

CONTENTS

Introduction	v
1. A Brief Overview of the Jews in the Ottoman State	1
2. View to Primary Education at the Ottoman Empire.....	4
3. The Ottoman State and the Adventural Cultural Organization of the Jews in Europe.....	13
4. Adventure of Modernization of the Primary Education System in the Jews of Turkey	35
Conclusion.....	60
References	63
Attachments.....	70

INTRODUCTION

The relationship between the Ottoman Empire and the Jews started in the 16th century. In the 15th century, Jews in Europe were expelled from England, France and the Iberian peninsula due to “anti-Semitism”. In addition to the local Jews living on the territory of the Ottoman Empire, those expelled from Europe settled in these lands in a free environment. They established a solid relationship with the Turks based on trust. Especially apart from those coming from most parts of the world, Sephardim Jews formed the innovative society of the state with their intellectual character. The Jews, who used to have banking and trade, lost their powerful positions to Greeks and Armenians over time. They declined in the 19th century. Education focused on traditional religious education started to change in terms of primary education. In particular, the reformist Jewish organization Alliance Israelite Universelle and the schools established by missionaries from abroad began to provide western-style education in the 19th century. The Ottoman Empire collapsed at the end of the Balkan Wars and the First World War. The Republic of Turkey was established in its place. In this process, the primary education policy of the Jews in these lands, the transformation of the education system, the schools they opened and their cultural identities were revealed. The events affecting knowledge production and change were revealed with the perspective of basic education.

I would like to express my endless thanks to my wife, Emine KALAFAT, who never spared her support in the preparation of this work, to Sait Gökhan KÖKEN, Seher GÖKTAŞ and Yasemin MUTLU GÜLER, who made linguistic translations, and to Gülşen YÜCEL, who made all the arrangements for the creation of the book.

REFERENCES

- 1863 Sâlnamesi, *Dini Topluluklar İstatistikleri*.
3 Mart 1861 Tarihli Talimatname.
Akyüz, Yahya, *Türkiye'de Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri (1848-1940)* (Ankara, 1978).
Alan, Gülbadi, *Osmalı İmparatorluğu'nda Amerikan Protestan Okulları* (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2015).
Alkan, Hakan, *500 Yıllık Serüven: Belgelerle Türkiye Yahudileri* (Ankara: Günce Yayıncılık, 2000).
Arıç, Ayten S., *Atatürk Dönemi Yabancı Okullar (1923-1938)* (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2014).
Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı Eğitiminde Modernleşme (İstanbul: T. C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayın Nu: 134, 2014).
Barakos, Yakup, *Türkiye'de Yahudi Toplulukları*, 1987.
Baudin, Michel, *Inventaire de l'histoire Generale Des Turcs* (Paris, 1931).
Berkas, Niyazi, *Türkiye'de Çağdaşlaşma* (İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2013).
Bernard Lewis, *Modern Türkiye'nin Doğuşu* (Ankara: Arkadaş Yayıncılık, 2009).
Bora, Siren, *İzmir Yahudileri Tarihi* (İstanbul: Gözlem Yayıncıları, 1995).
COA, *DH.MKT., Dosya:2153, Gömlek: 92*.
———, *Hahambaşı'na Maaş Tahsisi* (Yer Bilgisi:224-13123, 1867).
———, *Hicri 1300/Miladi 1883-1884 Tarihli Devlet Salnamesi* (Ankara, 2000).
———, *Hicri 1310-1311/Miladi 1894-1895 Tarihli Devlet Salnamesi* (Ankara, 2000).
———, *Hicri 1326/Miladi 1905-1908 Yılları Devlet Salnamesi Eğitim İstatistikleri* (Ankara, 2000).
———, *İstanbul Musevi İptidai Mektepleri (1875-1884)*, MF. HUS. Dosya:15, Gömlek 15.
———, *MF.HUS., Dosya:2, Gömlek: 63*.
———, *MF.HUS., Dosya:250, Gömlek: 7*.
———, *Y.PRK.MF, 2/90, 29/Z, Alliance İsrailite Ünverselle* (Ankara, 1893).
———, *Yer No: 1775-10, DH.MHT., Londra Cemiyeti'nin Kudüs Dışında İnşa Ettiği Musevi Kızlarına Mahsus Mektebin Arsası Üzerine İki Katlı Bir Hane İnşa Etmek İçin İzin Talebi* (Ankara, 1890).
———, *Yer No: 7-160, MF. MKT., Musevi Cemaati Arasında İhtilafa Sebep Olan Piri Paşa Mektebi İle İlgili Olarak Daha Önce Gönderilen Yazının Cevabının Verilmesi* (Ankara, 1872).
———, *ZB., Dosya:340, Gömlek: 112*.
Crinson, 10. Mark, *Empire Building Orientalism & Victorian Architecture* (London: Routledge, 1996).
Crombie, 12 Kelvin, *For the Love of Zion: Christian Witness and the Restoration of Israel, Terra Nova Publications* (London: Terra Nova Publications, 2008).
Davison, Roderic H., *Osmalı İmparatorluğu'nda Reform (1856-1876), C. I* (İs-

References

- tanbul, 1997).
- Dumanoğlu, Sevim C. ,”Develi Rüştîye Mektebi ve Develi İbtidai Mektepleri” (Kayseri Eğitim Tarihi Araştırmaları kitabında bölüm Editör: A. Altı, S.S. Kartal) Kayseri Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kayseri, 2021.
- — —, “Osmanlı Devleti Tanzimat Dönemi Eğitim Faaliyetleri” (Türk Eğitim Tarihi kitabından bölüm Editör: M Kılınç, S. K. Kurt), Pegem Akademi Yayınları, 2019, s. 132
- Dumont, Paul, ‘Une Source Pour L’etude Des Communautés Juives De Turquie: Les Archives De L’alliance Israélite Universelle’, *Prilozi Za Orijentalnu Filologiju*, 30, 1980, 75–106.
- Düstur, C. 6, Tertip II.
- El Tiempo, 22 Ekim 1922.
- Engelhardt, Edouard-Philippe, *Tanzimat ve Türkiye* (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 1999).
- Enzo Traverso, *Yahudi Modernitesinin Sonu* (İstanbul: Kayhan Matbaacılık, 2016).
- Epstien, Mark A., *The Ottoman Jewish Communities and Their Role in the Fifteenth And Sixteenth Centuries* (Freiburg, 1980).
- Ercan, Yavuz, *Osmanlı Yönetiminde Gayrimüslimler, Kuruluşundan Tanzimat’a Kadar Sosyal, Ekonomik ve Hukuki Durumları*, ed. by Turhan Kitapevi (Ankara, 2001).
- Ergin, Osman N., *Türk Maarif Tarihi* (İstanbul: Eser Matbaası, 1977).
- Eroğlu, Ahmet Hikmet, *Osmanlı Devleti’nde Yahudiler* (Ankara: Berikan Yayınevi, 2013).
- Ertuğrul, Halit, *Kumpas Okulları* (Ankara: Hayat Yayın Grubu, 2019).
- Eugene L. Rogan, *Frontiers of the State in the Late Ottoman Empire* (Cambridge: Cambridge University Press, 2002).
- Ford, Henri, *Beynelminel Yahudi* (İstanbul, 1943).
- Fried, S. Ilan Troen;Jehuda Reinharz; Sylviya Fuks, ed., *Israel In The Middle East, Dokuments and Readins on Society, Politics and Foreign Relations Pre-1948 to Present*, Second Edi (Massachusetts: Brandies University Press).
- Galanti, Avram, *Türkler ve Yahudiler* (İstanbul: Tan Matbaası, 1947).
- Galip, Selahattin, *Belgelerle Türkiye’de Dönemler ve Dönemlik* (İstanbul, 1977).
- Gershom Scholem, ‘La Science Du Judaïsme, Hier et Aujourd’hui’, *Le Messianisme Juif. Essais Sur La Spiritualite Du Judaïsme* (Paris: Calmann-levy, 1974).
- Gidney, Rev. W. T., *He History of the London Society for Promoting Christianity amongst the Jews from 1809 to 1908*, London Society for Promoting Christianity amongst the Jews (Londra, 1908).
- Güler, Ali, *Türkiyede Gayrimüslimler* (Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1996).
- Hakimiyet-i Milliye, ‘İptidai Okulları’, 7 July 1921.
- Hankins, Barry, *The Second Great Awakening and the Transcendentalists* (Connecticut: Greenwood Press, 2004).
- Hertz, Theodor, ‘A Solution of the Jewish Question’, *Jewish Cronicle*, 1896.
- ‘https://www.uoml.k12.tr/index.php?option=com_content&view=artic

References

- le&id=22&Itemid=104&lang=tr’
- I. Maarif Kongresi ve Heyeti İlmîye Çalışmaları, 1921.
- İlhan Tekeli; Selim İlkin, *Osmanlı İmparatorluğu’nda Eğitim ve Bilgi Üretim Sisteminin Oluşumu ve Dönüşümü* (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1999).
- İlknur Polat Haydaroğlu, *Osmanlı İmparatorluğu’nda Yabancı Okullar* (Ankara: Kültür Bakanlığı, 1990).
- , *Osmanlı İmparatorluğu’nda Yabancı Okullar* (Ankara: Kültür Bakanlığı, 1990).
- Kalafat, Oğuz, *Türkiye’de Özel Okullar Tarihi* (Ankara: Akademi Yayınları, 2021).
- Kansu, Nafi Atuf, *Türk Maarif Tarihi* (Ankara: Nobel Akademi, 2016).
- Karal, Enver Ziya, *Osmanlı Tarihi: İkinci Meşrutiyet ve Birinci Dünya Savaşı, C. IX* (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2011).
- , *Osmanlı Tarihi: Nizam-ı Cedit ve Tanzimat Devirleri, C. V* (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2011).
- Karmi, İlan, *The Jewish Community of Istanbul in the Nineteenth Century*, (İstanbul: Isis Press, 1996).
- Kocabaş, Süleyman, *Türkiye ve Siyonizm* (İstanbul: Vatan Yayınları, 1987).
- Kocabaşoğlu, Uygur, *Kendi Belgeleriyle Anadolu’daki Amerika: 19Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu’ndaki Amerikan Misyoner Okulları* (İstanbul: Arba Basım, 1991).
- Koçer, Hasan Ali, *Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi*. (Ankara, 1974).
- , *Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu ve Gelişimi (1773-1923)* (İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1970).
- Küçük, Abdurrahman, *Dönmeler Tarihi* (Ankara: Rehber Yayınları, 1990).
- Kurt, Ali Osman, ‘Yahudi Aydınlanma Hareketi: Haskala’, *Milel ve Nihal İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, 7.1 (2010).
- Lewis, Bernard, *İslam Dünyasında Yahudiler* (Ankara: Akılçelen Kitaplar, 2018).
- Lütfi, Ahmet, *Tarih-i Lütfi* (İstanbul: Matbaa-ı Amire, 1873).
- Maarif-i Umumiye Nizamnamesi*, 1869.
- Mazlum, Güngör, *Edirne’nin Yahudileri* (Edirne: Ceren Yayıncılık, 2013).
- Mecmuası, Maarif-i Umumiye İhsaiyat, ‘Hicri 1329-1330/Miladi 1913-1914 Yılına Ait Eğitim İstatistikleri’, *Matbaa-i Amire*.
- Mehmet Deri, *Türkiye’de Azınlıklar ve Azınlık Okulları* (İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2009).
- Mekatip-i Hususiye Talimatnamesi*, 1915.
- Montgomery, Mary M., ‘Turkey’, *Jewish Encyclopaedia*, 1906.
- Müdürülüğü, Başvekalet İstatistik Umum, *1938-1939 Maarif İstatistikleri* (İstanbul: Suhulet Basımevi, 1939).
- Neslihan Kuran, *Arşiv Belgeleriyle Alliance Israilite Universelle İstanbul Okulları* (Ankara: Eski Yeni Yayınları, 2020).
- Nisan 1847 İlkokul Talimatı*.
- No:6, İstanbul Öğretmenleri Yardım Cemiyeti Yayınları, *Azınlık ve Yabancı*

References

- Okullarda Kültür Dersleri* (İstanbul: Türkiye Basımevi, 1938).
- Oran, Baskın, *Türkiye'de Azınlıklar: Kavramlar, Lozan, İç Mevzuat, İçtihad, Uygulama* (İstanbul: TESEV Yayınları, 2004).
- Ortaylı, İlber, *Tanzimat'tan Cumhuriyete Yerel Yönetim Geleneği* (İstanbul: Hil Yayın, 1985).
- Ozansoy, Esin, 'Selanik'in İspanya Yahudileri (Yerleşme, Yükseliş, Büyük Yıkım)', *LİTERA*, 27.2 (2017), 113–23 <<https://doi.org/10.26557/iulitera.368767>>.
- Özcan, Tuğrul, *Merkezi ve Modern Eğitim Kapsamında Osmanlı Gayrimüslim Cemaat ve Yabancı Okullar* (Ankara: Gece Kitaplığı, 2017).
- REGA, 'Resmi Gazete', 20 May 1926.
- Reinharz, Paul R. Mendes-Flohr; Jehuda, ed., *The Jew in the Modern World* (New York: Oxford University Press, 1980)
- Reyhan, Cenk, 'Osmanlıda Millet Nizamnameleri: Avrupa İle Uyum Sürecinde Rum-Ermeni-Yahudi Cemaat Düzenlemeleri', *Belgeler*, Cilt XXVII, 33–90.
- Rodrigue, Aron, 'Çok Dilli Bir Cemaatin Oluşumu', *Tarih ve Toplum*, 31 (1986).
- , *Türkiye Yahudilerinin Batılılaşması* (Ankara: Ayraç Yayınları, 1997).
- Rorigue, Esthar Benbassa; Aron, '19. Yüzyılın Sonunda Türkiye'deki Yahudi Esnafı', *Tarih ve Toplum*, C.11, 66 (1989), 22–27.
- Sağ, Mustafa Kaan, 'Edirne'de Bir İngiliz Misyonerlik Cemiyeti: Evangelikalizm, Milenyalizm ve Yahudiler', *Bellekten*, 83.296 (2019), 309–34 <<https://doi.org/10.37879/bellekten.2019.309>>.
- Sakaoğlu, Necdet, *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Tarihi* (İstanbul: İletişim Yayınları, 1992).
- Şakir, Ziya, *Türkiye Yahudileri-Fatih Yahudilere İmtiyazlar Verdi*, *Tefrika* 4 (İstanbul: Millet, 1947).
- Selim Okuyan, *Osmanlı Devleti Yıkılırken Karanlıkta Kalanlar, Aslan ve Androcles, Filistin Gölgesinde Abdülhamit ve Theodor Herzl* (İstanbul: Selis Kitaplar, 2008).
- Sevinç, Necdet, *Ajan Okulları* (İstanbul: Oymak Yayınları, 1979).
- Shaw, Stanford J., *Osmanlı İmparatorluğu'nda ve Türkiye Cumhuriyeti'nde Yahudiler* (İstanbul: Melisa Matbaacılık, 2008).
- SKAD, Sefarad Kültürü Araştırma Derneği, *150 Ans de Combat Pour l'éducation Alliance Israelite Üniveselle* (İstanbul: Sefarad Kültürü Araştırma Derneği, 2011).
- Somel, Nurcan Kaya; Selçuk A., *Geçmişten Günümüze Azınlık Okulları: Sorunlar ve Çözümler* (İstanbul: Tarih Vakfı, 2013).
- T.C. 1924 Anayasası.*
Talim-i Sıbyan Hakkındaki Ferman, 1824.
- Tanyu, Hikmet, *Tarih Boyunca Yahudiler ve Türkler* (İstanbul: Elips Kitap, 2005).
- Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Modernleşme Sürecinde Eğitim İstatistikleri (1839-1924)*, *Tarihi İstatistikler Dizisi*, C. 6 (Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet İstatistikleri Enstitüsü, 2000).
- Taylor, Alan R., *İsrail'in Doğuşu* (İstanbul: Pınar Yayıncılık, 1970).
- TBMMZC, *1353 Sayılı Yeni Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun*

References

- (*Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi*).
- , 430 Sayılı *Tevhid-i Tedrisat Kanunu*, C. 7, 1924.
- Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-u Muvakkatı*, 1913.
- Tekeli, İlhan, 'Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Eğitim Sistemindeki Değişmeler', *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, (İletişim Yayınları, 1985).
- Toprak, Zafer, 'Bir Hayal Ürünü: İttihatçıların "Türkleştirme Politikası"', *Toplumsal Tarih Dergisi*, S. 146, 2006.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi*, 'Hükümet Programı', 1961.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi*, 'İlk Mektepler', 1959.
- Unat, Faik R., *Türkiye Eğitim Sisteminin Gelişmesine Tarihi Bir Bakış* (Ankara: Milli Eğitim Yayınevi, 1964).
- Uzunçarşılı, İsmail H., *Osmanlı Tarihi: Islahat Devri*, C. 7 (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2011).
- Vahapoğlu, Hidayet, *Osmanlıdan Günümüze Azınlık ve Yabancı Okular* (Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1997).